

EXAMENINFORMATIE

TEKENEN

HAVO

2024

INHOUD

- Exameninformatie algemeen
- Thematiek examens
- Cijferbepaling

- Domein A: vaktheorie
 - Examenstof
 - Hoe geef je antwoord?
 - Oefenexamens

- Domein B: praktijk
 - Voorbereiding: werkstukken & portfolio
 - Examen

- Bijlagen
 - Stijlen & stromingen
 - Kunstbegrippen
 - Schema beeldaspecten
 - Stappenplan
 - Werkverslag

Vragen & contact: yvonne.dupuis@berkenschutse.nl

Exameninformatie algemeen

Het examen bestaat uit een centraal examen en een college-examen. Het college-examen is een praktisch examen.

Het examenprogramma:

HAVO TEKENEN		Centraal examen	Staats- examen
Domein A: Vaktheorie	<u>Subdomein A1: Beschrijven, onderzoeken en interpreteren:</u> De kandidaat is in staat kenmerkende aspecten van de voorstelling en vormgeving van beeldend werk van kunstenaars en vormgevers waar te nemen en te benoemen. Hij kan het beeldend werk van kunstenaars en vormgevers beschrijven, onderzoeken en interpreteren. Daarvoor is nodig: kennis van en inzicht in de geschiedenis van de beeldende kunst, architectuur en vormgeving en enige bekendheid met verschillende visies op deze gebieden.	X	
	<u>Subdomein A2: beschouwen:</u> Beschouwen betreft formele en inhoudelijke aspecten van beelden. In deze eindterm gaat het om beschouwen met een bepaalde kwaliteit, namelijk het vermogen tot <i>kritisch</i> beoordelen. 'Kritisch' houdt in dat de kandidaat in staat is om op basis van onderzoek binnen subdomein A1 (beschrijven, onderzoeken en interpreteren) tot een beargumenteerd oordeel te komen. De kandidaat heeft de vaardigheid om <i>verslag</i> te doen van deze beargumenteerde beoordeling. Hij kan zijn beschouwing verwoorden en/of verbeelden.	X	
Domein B: praktijk			X

THEORIE-EXAMEN

Het examen bestaat uit één zitting van 150 minuten met een verlenging van 30 minuten. Totale tijd: 180 minuten.

Hulpmiddelen toegestaan: **woordenboek**. TIP: NEEM MEE! Je kan hier een aantal kunstbegrippen in terug vinden.

PRAKTIJK-EXAMEN

Het college-examen bestaat uit een praktisch examen van 360 minuten (6 uur exclusief middagpauze). Het college-examen heeft betrekking op hetzelfde thema als het centraal examen

Thematiek examen

Het centraal examen is thematisch van opzet. Het begrip 'thema' is in het havo-examen op te vatten als een invalshoek van waaruit de vragen voor het examen worden gemaakt over beeldende kunst, vormgeving en architectuur uit verschillende stijlperiodes. Hierdoor ontstaat binnen het examen een zekere samenhang.

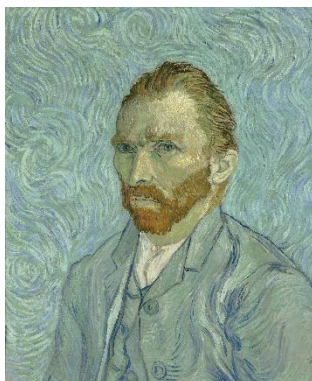
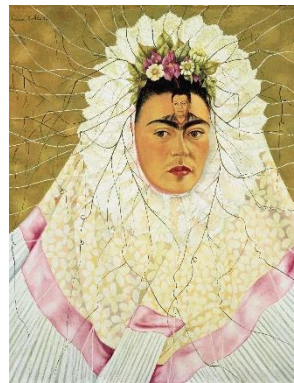
Het thema van het centraal examen 2024 is:

kunst & leven

Probleemstellingen:

1. In hoeverre verschilt de **beroepspraktijk** van een moderne kunstenaar uit de 20ste of 21ste eeuw met die van een kunstenaar uit de middeleeuwen, renaissance, barok of negentiende eeuw?
2. In hoeverre is in de loop der tijd de **maatschappelijke status** en de **sociaaleconomische positie** van de kunstenaar veranderd?
3. Hoe en waarom **presenteert** de kunstenaar zich op een bepaalde manier in zijn werk (bijvoorbeeld in een zelfportret)?
4. Hoe en waarom wordt **het leven** van de kunstenaar of diens **visie** op de maatschappij zichtbaar in zijn werk?
5. Hoe en waarom wordt de kunstenaar **door anderen gezien** en verbeeld (bijvoorbeeld door andere kunstenaars of in de pers)?
6. In hoeverre weerspiegelt het **atelier** of de woning van de kunstenaar zijn of haar visie op (kunst en) het leven?
7. Hoe en waarom maakt de kunstenaar zijn **eigen leven** tot onderdeel van zijn kunst?

Met het woord 'kunstenaars' worden ook vormgevers en architecten bedoeld.

Cijferbepaling

Het eindcijfer wordt als volgt berekend:

Het cijfer voor het centraal examen + het cijfer voor het praktisch examen vormen het eindcijfer, afgerond op een geheel getal.

Examenonderdeel	Weging	Cijfer per onderdeel (afgerond op 1 decimaal)	Eindcijfer (afgerond op een geheel getal)
Domein A Vaktheorie	1	A	(A+B) gedeeld door 2
Domein B Praktijk	1	B	

Domein A: vaktheorie

Meer dan één kunsthistorische stijlperiode komt aan bod. Het examen heeft betrekking op meerdere beeldende disciplines zoals schilderkunst, beeldhouwkunst, textiele vormgeving, architectuur, audiovisuele vormgeving en nieuwe media. Daarbij gaat het om autonome kunst en/of toegepaste vormgeving.

Stofbeperking:

Het centraal examen is thematisch van opzet. Het thema dient als leidraad bij het construeren van examenopgaven. Hierdoor ontstaat binnen het examen een zekere samenhang. Het thema biedt tevens een venster voor de benadering van kunst uit de verschillende stijlperiodes. Voor het examenjaar 2024 en verder geldt het **thema Kunst en leven**.

Het examen heeft betrekking op de periode van het **romaans tot heden**, met nadruk op de periode vanaf 1800. Kunst, architectuur en vormgeving vanaf het neo-classicisme in de 19de eeuw komen derhalve in het examen aan de orde.

Elk jaar wordt in het examen aandacht besteed aan één periode van vóór 1800.

Examenjaar 2024: **renaissance**

Wat moet je leren?

Zorg dat je de periode van de klassieke oudheid tot de hedendaagse kunst leert.

Je hebt nodig: Kennis van en inzicht in de geschiedenis van de beeldende kunst, architectuur en vormgeving en enige bekendheid met verschillende visies op deze gebieden.

Dit kan je leren:

- Kunstbegrippen (boek: bespiegeling)
- Beeldende begrippen (boek: beeldende begrippen)
- Kunststromingen en hun kenmerken (boek: bespiegeling)
- Samenvattingen kunststromingen (Boek: beeldende begrippen)
- Per kunststroming de beeldende kunst, architectuur en de vormgeving (boek: bespiegeling)

Hoe ga je leren?

- Leren uit het boek bespiegeling.
- Leren uit het boek beeldende begrippen.
- Proefexamens maken.
- Maak zelf samenvattingen.
- Maak gebruik van de informatie uit deze bundel.
- Leerpodium > PowerPoints

Examenvragen: Hoe geef je antwoord?

Examenopbouw

Het examen bestaat uit meerdere opgavenblokken.

Een opgavenblok begint vaak met een inleiding, waarin kunstenaar, titel en jaar van ontstaan van het eerste kunstwerk wordt gegeven. Daarna volgen beschouwende vragen die relevant zijn voor de onderliggende probleemstelling van het blok. De probleemstelling hangt samen met het thema van het examenjaar.

Gaandeweg wordt steeds meer relevante informatie gegeven en wordt toegewerkt naar inzichtsvragen.

Soort vragen

Er wordt van je verwacht dat je op verschillende soorten vragen antwoord kan geven. In de examensyllabus staat het volgende:

1. De kandidaat is in staat kenmerkende aspecten van de voorstelling en vormgeving van beeldend werk van kunstenaars en vormgevers waar te nemen en te benoemen.
2. De kandidaat kan het beeldend werk van kunstenaars en vormgevers beschrijven, onderzoeken en interpreteren.
3. De kandidaat in staat is om op basis van onderzoek punt 1 en 2 tot een beargumenteerd oordeel te komen.

Je moet vragen kunnen beantwoorden over:

- Voorstelling en vormgeving
 - Materiaal, techniek en hanteringswijze
 - Inhoud (waar gaat het kunstwerk over)
 - Functie van een kunstwerk
 - Kunstgeschiedenis (stromingen en hun kenmerken)
 - Kunstkritiek (je eigen mening of mening van een ander formuleren)
-

Examenvoorbereiding

Oefenexamens

Oefenexamens met correctievoorschrift voor het examen kunstgeschiedenis kun je vinden op www.examenblad.nl

Hier kun je alle voorgaande examens downloaden en maken.

Home | Vmbo bb | Vmbo kb | Vmbo gl | Vmbo tl | Havo | Vwo | Onderwerpen | Nieuws | Zoeken | Mijn Examenblad

⚠ Let op: Je bekijkt nu informatie uit een oud examenjaar. [Ga naar het huidige examenjaar](#) >

Home > 2023 > Havo > Vakken > Kunstvakken en lo >

Tekenen havo

Examenrooster en -documenten

CSE 1e tijdvak	CSE 2e tijdvak
Dinsdag 16 mei 2023 09:00 - 11:30	Donderdag 29 juni 2023 13:30 - 16:00
Opgaven PDF, 6.21 MB	Opgaven PDF, 4.15 MB
Bijlage PDF, 24.49 MB	Bijlage PDF, 21.77 MB
Correctievoorschrift PDF, 1.64 MB	Correctievoorschrift PDF, 1.57 MB
Omzettingstabel normering	Omzettingstabel normering

Zelfde vak, ander schooltype?

- > Handvaardigheid havo in 2023
- > Textiele vormgeving havo in 2023
- > Handvaardigheid vwo in 2023
- > Tekenen vwo in 2023
- > Textiele vormgeving vwo in 2023

Ben je docent?

[Log in op mijn Examenblad](#)

<https://duo.nl/particulier/oefenen-voor-het-staatsexamen/>

https://duo.nl/particulier/oefenen-voor-het-staatsexamen/havo-mondeling.jsp

- PDF, 69KB
- [Russisch elementair](#)
PDF, 136KB
- [Spaans Amigos](#)
PDF, 36KB
- [Spaans Idiomas](#)
PDF, 56KB
- [Spaans Viajar](#)
PDF, 40KB
- [Scheikunde](#)
PDF, 106KB
- [Tekenen](#)
PDF, 308KB
- [Tekenen 2021](#)
PDF, 258KB
- [Turks elementair](#)
PDF, 114KB
- [Turks](#)
PDF, 113KB
- [Wiskunde A](#)
PDF, 451KB
- [Wiskunde B](#)
PDF, 39KB
- [Wiskunde D](#)
PDF, 79KB

Domein B: praktijk

Je kunt gestructureerde probleemstellingen (opdrachten) met betrekking tot zowel autonome als toegepaste beeldende kunst en vormgeving onderzoeken en de daaruit ontwikkelde ideeën in een beeldende verwerking uitvoeren, daarbij beeldende middelen aanwenden in een doelgericht werkproces, en het werk zo presenteren dat de beschouwer inzicht krijgt in het werkproces.

Vorbereiding: werkstukken

Bij de aanvang van het praktisch examen leg je twee werkstukken klaar inclusief de bijbehorende schetsen, beeldmateriaal, aantekeningen en materiaalstudies.

Belangrijk is dat de twee werkstukken jouw ideeën over het aangegeven thema verbeelden.

Zorg dat je het zo inlevert dat duidelijk is wat bij elkaar hoort, bijvoorbeeld in een tekenmap. Bij elk werkstuk dient een apart werkverslag (Bijlage) te worden ingeleverd.

Je dient twee van de volgende vier werkvormen, of een combinatie hiervan, te hebben uitgevoerd:

1. werken naar aanschouwelijke gegevens: een stilleven, een portret of een landschap;
2. werken naar verbale gegevens: een gedicht, een 'songtekst', een verhaal, een 'maffe' titel (het betreffende gedicht, e.d. bij het werkstuk voegen);
3. functionele beelden maken: bijvoorbeeld behang, een ontwerp voor een postzegel, een boekomslag of een reclameposter voor een gebruiksvoorwerp;
4. digitale beelden: bijvoorbeeld fotografie of film. Je moet zelf voor de beelddrager zorgen; een laptop of tablet waarop de video/film afgespeeld kan worden.

Portfolio

Desgewenst kunnen de twee werkstukken aangevuld worden met meer werkstukken. Dit mag vrij werk zijn, d.w.z. ook andere werkvormen dan de vier hierboven genoemde en/of werkstukken die niet over het thema gaan. Dit mogen ook twee- of driedimensionale werken zijn, zoals video's (zelf een laptop of tablet meenemen) of fotografische werken. Deze extra werkstukken dienen om de examinerator een breder beeld te geven van jouw kwaliteiten.

Functie van de twee beeldende werkstukken

1. Je kunt laten zien dat je je hebt voorbereid op het thema.
2. Je kunt laten zien welke kwaliteiten je bezit wanneer je meer tijd te besteden hebt dan de zes klokuren op de examendag.

Gedurende de examendag bekijken de examinatoren de meegenomen werkstukken.

Er wordt door de examinatoren gelet op:

- de beeldende aspecten
- de technische aspecten
- hoe je het thema hebt verwerkt

De werkstukken kunnen in beperkte mate meetellen bij de beoordeling. Als je geen werkstukken inlevert, wordt alleen de examenopdracht besproken en beoordeeld.

PRAKTIJKEAMEN

Op de dag van het examen ben je om 8:30 op school om je werkstukken en portfolio klaar te zetten. Om 9:00 start het examen en maken de twee externe examinatoren het examen open.

Keuzeopdrachten

Op de examendag krijg je minimaal vier opdrachten, waarvan je één moet kiezen. De formulering van de opdracht begeleid je bij het maken van noodzakelijke keuzen. Daarnaast helpt het stappenplan (Bijlage) je bij het bewaken van de tijd.

Je kunt kiezen uit:

1. een opdracht naar aanschouwelijke gegevens: een stilleven, een portret, een landschap.
 2. een opdracht met verbale gegevens: een gedicht, een 'songtekst', een verhaal, een 'maffe' titel.
 3. toegepaste (functionele) beelden maken: bijvoorbeeld een patroon voor behang, een ontwerp voor een postzegel, een poster voor een festival, een boekomslog, een reclameposter voor een gebruiksvoorwerp of een ontwerp voor een visitekaartje.
 4. een opdracht waarin een foto het uitgangspunt vormt voor het maken van een beeldend werkstuk.
- Combinaties van de hierboven genoemde werkvormen zijn mogelijk.

Werkverslag

Voordat je begint met het uitwerken van je eindwerkstuk, vul je deel 1 van het werkverslag in (zie Bijlage). Na afloop van het praktisch examen vul je deel 2 van het werkverslag in.

Daarna zijn de volgende mogelijke activiteiten te onderscheiden:

- verzamelen van gegevens over de probleemstelling en oplossingen van beeldende kunstenaars en vormgevers;
- ontwikkelen van ideeën voor beeldende oplossingen, deze beschrijven en criteria, uitgangspunten, doelstellingen vastleggen in een werkverslag;
- maken van een werkplan;
- doen van beeldend onderzoek naar mogelijke oplossingen door middel van experimenten, schetsen, studies, proeven in de diepte en in de breedte;
- evalueren van het eigen onderzoek en vervolgens keuzes maken en toelichten;
- uitwerken van de gekozen beeldende oplossing in een werkstuk en het resultaat evalueren.

Mondeling gesprek

Na het praktisch examen vindt er een gesprek plaats met de examinatoren over de opdracht van het praktisch examen. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan het door jou ingevulde werkverslag over het gemaakte beeldend werk. Het doel van het gesprek is om na te gaan welke bewuste keuzes je hebt gemaakt ten aanzien van de inhoud en de vormgeving. Eventueel vinden ook tijdens de uitvoering van de opdracht enkele gesprekje plaats.

De examinatoren zullen vragen stellen over o.a.:

- de keuze van de opdracht;
- de verbeelding van de eigen visie;
- de gemaakte schetsen;
- de toepassing van beeldende aspecten (aspecten van beeldende vormgeving);
- het materiaalgebruik;
- het proces bij het maken van het werkstuk.

Cijfer

De examinatoren vormen zich op basis van het werkstuk en het gesprek een oordeel over het werk dat door jou is gemaakt en drukken dit oordeel uit in een cijfer van 1 t/m 10, op één decimaal. In beperkte mate wordt daarbij tevens rekening gehouden met de ingeleverde werkstukken.

Bij de beoordeling wordt onder andere gelet op:

- A. rijkdom aan ideeën (dit kan blijken uit de schetsen);
- B. toepassing van diverse beeldende aspecten (aspecten van beeldende vormgeving);
- C. passend gebruik van materiaal, techniek en afwerking;
- D. de verbeelding van een eigen visie op de opdracht;
- E. de per opdracht vermelde aandachtspunten (voor zover deze zijn vermeld);
- F. jouw toelichting op het werkproces en het eindwerkstuk.

Het cijfer voor het praktisch examen wordt op de examendag niet bekend gemaakt.

Meenemen eindwerkstuk

Het eindwerkstuk wordt door het CvTE niet bewaard: je mag het eindwerkstuk meenemen.

Materialen tekenen

Je kunt ervan uitgaan dat de basisbenodigdheden (materialen, gereedschappen en middelen) voor tekenen aanwezig zijn op de examenlocatie.

Zelf meenemen:

Het is wenselijk dat je zelf beeldmateriaal, zoals tijdschriften, foto's, en dergelijke over het thema meebrengt naar het praktisch examen. Je mag ook een usb-stick en laptop meebrengen, als daar beeldmateriaal op verzameld is.

Je mag ook eigen middelen en materiaal meenemen. Bijvoorbeeld als je een sterke voorkeur hebt voor bepaald materiaal of bepaalde penselen. Dit is altijd verstandig, want hier ben je aan gewend en kun je goed mee opstarten.

Stijlen en stromingen

In deze bijlage is de opbouw weergegeven in:

- periodes met bijbehorende stijlen en stromingen
- accenten
- relevante invalshoeken

1000-1400

- romaans
- gotiek

accenten:

- kerken en kloosters
- Christelijke iconografie: schepping, zondeval, het leven van Christus, laatste oordeel (in beeldhouwkunst, glas-in-lood en schilderkunst)
- ontwikkeling van vroege naar late schilder- en beeldhouwkunst (altaarstukken, fresco's en miniaturen, reliekhouders)

invalshoeken:

- centrale positie van het geloof en de macht van de kerk
- de Bijbel staat centraal
- schoonheid als openbaring van het goddelijke
- de invloed van (de macht van) kerk en adel op de kunst
- werken binnen de traditie (in plaats van originaliteit)
- de Kerk als opdrachtgever
- de kunstenaar als ambachtsman; gilden
- contacten met het Nabije Oosten, handel en pelgrimstochten; kruistochten
- kloosters als centra van kennis; manuscripten

wetenschap en techniek:

- kloosters als centra van kennis; manuscripten
- bouwkunst: skeletbouw, glas-in-lood

1400-1600

- vroeg renaissance
- hoog renaissance
- maniërisme
- kennis van de klassieken, voor zover van toepassing op de renaissance

accenten:

- Italië, wedergeboorte van de klassieken
- de invloed van opdrachtgevers zoals de adel, bankiers (medici)
- schilderkunst en beeldhouwkunst in Noord-Europa

invalshoeken:

- opkomst van het humanisme
- schoonheid als eenheid van delen: harmonie, maatvoering, orde (proportieleer)
- belang van de kerk; wereldlijke machthebbers; opkomst rijke burgerij als nieuwe opdrachtgevers
- de veranderende positie van de kunstenaar, van ambachtsman naar homo universalis
- (handels)contacten met de Arabische wereld (Venetië)

wetenschap en techniek:

- boekdrukkunst en grafiek; olieverf; fresco
- beeldhouwkunst: ontwikkeling van vrijstaande (ruiter)standbeelden
- bestuderen van de klassieken
- eigen onderzoek van de werkelijkheid (perspectief, anatomie, natuur)

1600 - 1750

- barok: Italiaanse barok en Noord-Europese barok
- rococo
- Hollands classicisme

accenten:

- contrareformatie als reactie op de reformatie
- burgerlijke cultuur in Nederland; burgerij als opdrachtgever
- hofcultuur (paleizen, villa's en tuinen)

invulshoeken:

- kunst ter lering en vermaak (verborgen symboliek)
- kunst moet imponeren: virtuositeit (trompe l'oeil), dynamiek, het theatrale
- kunst als vervolmaking van de natuur (tuinen van Versailles)
- kunst als uitdrukking van de absolute macht
- classicisme: klassieke schoonheid, reizen naar Italië (het oude Rome als voorbeeld)
- de vrije markt, het ontstaan van genres in de kunst
- de Kerk als opdrachtgever
- vorst (Lodewijk XIV) en adel als opdrachtgevers
- handel met Het Oosten: VOC (Chinees porselein, Delfts aardewerk)

wetenschap en techniek:

- empirisch onderzoek, camera obscura, anamorfosen,
- verzamelingen, rariteitenkabinet

1780-1900

- neo-stijlen (neoclassicisme, neogotiek)
- romantiek
- realisme
- impressionisme
- symbolisme
- pointillisme
- post impressionisme
- art nouveau/jugendstil/modern style
- arts and crafts
- primitivisme

accenten:

- de rol van de academie en de salon
- hang naar het verleden; aandacht voor eigen (nationale) identiteit; historieschilderkunst
- vlucht in het exotische, escapisme, oriëntalisme
- de romantiek: verhevigd gevoel; kracht van de natuur
- idealisme versus realisme: verheerlijking versus harde werkelijkheid; en plein air schilderen

invulshoeken:

- gevoel tegenover rede
- kunst moet authentiek en origineel zijn
- kunst moet van zijn tijd zijn
- l'art pour l'art; bohémien
- herwaardering van het ambacht (middeleeuwen)
- oriëntalisme en exotisme (Japan)
- de rol van de academie (opleiding en waardering)
- opdrachtgever: de vrije markt, de staat koopt kunst
- het ontstaan van musea
- wereldtentoonstellingen

wetenschap en techniek:

- invloed van kleurtheorie op schilderkunst (divisionisme)
- invloed van de industriële revolutie op de kunst
- fotografie in relatie tot schilderkunst
- (industriële)architectuur: nieuwe constructiemethodes, prefab, gietijzer en glas, architect versus ingenieur

1900-1945

- kubisme
- futurisme
- expressionisme / fauvisme / primitivisme
- dadaïsme
- constructivisme
- surrealisme
- Bauhaus / De Stijl
- modernisme/ het Nieuwe Bouwen/ functionalisme
- Amsterdamse school / expressionistische architectuur
- sociaal realisme; Entartete Kunst

accenten:

- abstractie
- de avantgarde, manifesten
- utopieën over een nieuwe maatschappij
- functionalisme, form follows function

invalshoeken:

- het nastreven van idealen (utopieën), het geloof in vooruitgang (avantgardisme), streven naar meer gelijkheid (socialisme)
- op zoek naar universele beeldtaal (abstractie, functionaliteit)
- kunst als expressie: aandacht voor folklore, naïeve kunst en primitivisme
- kunst, spiritualiteit en abstractie
- kunst gerelateerd aan oorlog en industrialisering (de WOI, Russische Revolutie) kunst en sociaal engagement
- kunstgroeperingen / collectieven

wetenschap en techniek:

- kunst als experiment, kunstwerkplaats; Bauhaus
- architectuur: (beton)skeletbouw, standaardisatie en prefabricatie in sociale woningbouw, architectuur en natuur (expressionistische architectuur)
- fotografie (vooral in relatie tot surrealisme)

1945 - 1990

- abstract expressionisme, (colourfield painting, hardedge, action painting), Cobra
- popart; hyperrealisme; nouveau realisme, op art
- land art; minimal art; concept art;
- performance art; happening;
- videokunst en installatiekunst; environments
- fluxus; arte povera
- neo-expressionisme
- graffiti, street art, outsider art
- opkomst postmodernisme

accenten:

- na de WOII de Verenigde Staten in de voorhoede
- herwaardering Europa in de kunst vanaf de jaren zeventig
- modern en postmodern
- vervagen van grenzen (tussen kunstdisciplines, hoge- en lage cultuur, kunst en werkelijkheid)

invalshoeken:

- invloed van de massamedia, massacultuur en consumptiemaatschappij op de kunst
- de moderne visie: het onderzoek naar de eigen discipline (fundament, concept, l'art pour l'art)
- de postmoderne visie: loslaten van oude esthetische waarden (authenticiteit, originaliteit en uniciteit); citeren, kopiëren, schijnwerkelijkheid
- de kunstenaar voert het werk niet alléén uit, participatie van het publiek
- engagement, activistische kunst
- de vrije markt, overheid, de verzamelaar
- de kunstenaar als ondernemer, manager, entertainer (sterstatus)
- globalisering en invloed van de niet-westerse kunst op de westerse kunst,

wetenschap en techniek:

- reproductie, digitalisering
- invloed van nieuwe media (tv, video, computer) in de kunst

1990 TOT HEDEN

- Young British Artists
- neoconceptuele kunst
- ontmoetingskunst
- hypermodernisme (architectuur)
- traditionalisme (architectuur)
- deconstructivisme (architectuur)
- postkolonialisme
- Dutch design
- gender art

accenten:

- globalisering, het Westen als centrum verdwijnt, hybriditeit
- reacties op het postmodernisme: engagement, hypermodernisme, herwaardering ambacht
- grote internationale kunstmanifestaties
- kunst en onderzoek (proces, artist research)
- nieuwe media; digitalisering

invalshoeken:

- globalisering: nieuwe wereldmachten (China); postkolonialisme; migratie
- een mix van verschillende culturele invloeden in het kunstwerk (hybriditeit)
- aandacht voor de eigen of nationale identiteit (in een geglobaliseerde samenleving)
- reacties op het postmodernisme: rol van de kunst in de samenleving, (politiek)engagement, kunst als een vorm van onderzoek en proces (artistic research), nieuw traditionalisme en herwaardering van het ambacht
- nieuwe vormen van spiritualiteit
- de kunstenaar voert het werk niet alleen uit; samenwerking tussen kunstenaars
- kunst is interdisciplinair; kunst en design/mode als gelijkwaardige disciplines
- internet en de informatiemaatschappij (Big Brother, (schijn)werkelijkheid)
- digitalisering: computerkunst en -vormgeving
- invloed van de (kunst)handel, overheid als opdrachtgever, grote verzamelaars
- de kunstenaar als ondernemer, manager en entertainer
- belangrijke positie van internationale kunstmanifestaties (biënnales, Documenta)

wetenschap en techniek:

- digitale techniek als middel en onderwerp van kunst; artificial intelligence, verhouding mens, natuur en machine
- artistic research, de kunstenaar als wetenschapper, laboratorium
- de (toegepaste) kunst als laboratorium van wetenschappelijke en technische vernieuwing (duurzaamheid)
- herwaardering ambachtelijke technieken en technische vernieuwing

Kunstbegrippen

KUNSTBESCHOUWING/ BEELDASPECTEN		HAVO	VWO
COMPOSITIE / ORDENING		X	X
asymmetrie	2D, 3D, architectuur	X	X
centraal	2D, 3D	X	X
diagonaal-	2D, 3D	X	X
driehoeks-	2D, 3D	X	X
dynamisch	2D, 3D	X	X
harmonie	2D, 3D, architectuur	X	X
horizontaal-	2D, 3D	X	X
herhaling	2D, 3D	X	X
over-all-	2D	X	X
symmetrie	2D, 3D, architectuur	X	X
richting	2D, 3D, architectuur	X	X
ritme	2D, 3D, architectuur	X	X
verticaal	2D, 3D, architectuur	X	X
beeldvlak	2D	X	X
kader	2D	X	X
plaatsing	2D, 3D, architectuur	X	X
statisch	2D, 3D	X	X
uitsnede	2D	X	X
vlakverdeling	2D	X	X
DIEPTE / RUIMTE		X	X
afsnijding	2D	X	X
atmosferisch perspectief	2D	X	X
centraal- perspectief	2D	X	X
coulissewerking	2D	X	X
horizon	2D	X	X
kleurperspectief	2D	X	X
kikvors- perspectief	2D	X	X
lijnperspectief	2D	X	X

overlapping	2D	X	X
verdwijnpunt	2D	X	X
verkorting	2D	X	X
vogelvlucht-perspectief	2D	X	X
driedimensionaal	3D, architectuur	X	X
plans	2D	X	X
ruimte	3D	X	X
ruimtelijk	3D	X	X
ruimtesuggestie	2D	X	X
ruimtewerking	2D, 3D	X	X
scherptediepte	2D, 4D	X	X
standpunt	2D	X	X
stapeling	2D, 3D	X	X
plasticiteit / plastisch	2D, 3D	X	X
plat	2D	X	X
vervaging	2D	X	X
TEXTUUR / MATERIAAL		X	X
egaal	2D, 3D	X	X
factuur	2D, 3D		X
pasteus	2D	X	X
spiegelend (oppervlak)		X	X
stofuitdrukking	2D	X	X
structuur	2D, 3D	X	X
textuur	2D, 3D, toegepast/design	X	X
transparant	2D, 3D, toegepast/design	X	X
KLEUR			
kleurencirkel		X	X
primaire kleuren		X	X
secundaire kleuren		X	X
tertiaire kleuren		X	X
complementaire kleuren		X	X
kleurcontrasten		X	X
complementair		X	X
warm-koud		X	X

kleurfamilie		X	X
kleurgebruik		X	X
monochroom		X	X
optische kleurmenging		X	X
primaire licht kleuren		X	X
tint		X	X
toon		X	X
verzadigde kleuren			X
zuivere kleuren		X	X
LICHT		X	X
lichteffecten		X	X
clair-obscur	2D	X	X
eigen schaduw	2D	X	X
glimlicht	2D	X	X
silhouet	2D	X	X
slagschaduw	2D	X	X
strijklicht	2D	X	X
reflectie/reflecterend		X	X
lichtrichting/lichtval		X	X
diffuus		X	X
meelicht		X	X
tegenlicht		X	X
zijlicht		X	X
Lichtsoort		X	X
kunstlicht		X	X
natuurlijk licht		X	X
LIJN		X	X
lijndikte	2D	X	X
lijnsoort	2D	X	X
contour	2D	X	X
lijnwerking	2D	X	X
lineair / tekenachtig < > picturaal / schilderachtig	2D	X	X
VORM		X	X

abstract	2D, 3D, 4D	X	X
convex / concaaf	3D, architectuur		X
fragment		X	X
geabstraheerd	2D, 3D, 4D	X	X
gedefformeerd	2D, 3D	X	X
gedetailleerd		X	X
gefragmenteerd		X	X
geïdealiseerd	2D, 3D, 4D	X	X
geometrisch		X	X
gesloten vorm	2D, 3D	X	X
gestileerd	2D, 3D, toegepast/design	X	X
gestroomlijnd	3D, architectuur, toegepast/design	X	X
maatverhouding		X	X
proportie		X	X
massief	3D	X	X
open vorm	2D, 3D	X	X
organisch		X	X
restvorm	2D, 3D	X	X
schema		X	X
schematisch	2D, 3D	X	X
tweedimensionaal		X	X
vereenvoudigd	2D, 3D	X	X
volume	3D	X	X
vormcontrast	2D, 3D	X	X
vormsoort	2D, 3D	X	X
vlak		X	X

MATERIALEN EN TECHNIEKEN		HAVO	Vwo
	2D, TEKENKUNST		
arcering / arceren		X	X
houtskool		X	X
kalligrafie			X
krijtsoorten		X	X
pastel		X	X
schets / schetsen / schetsmatig		X	X

rubbing		X	X
	2D, GRAFISCHE TECHNIEKEN		
affiche		X	X
beeldmerk		X	X
bedrukken		X	X
diepdruk		X	X
ets		X	X
gravure		X	X
hoogdruk		X	X
grafiek		X	X
houtsnede		X	X
kalligrafie			X
lay-out			
linoleumsnede		X	X
litho / lithografie		X	X
logo		X	X
prent		X	X
reproductie		X	X
sjabloon/ sjabloneren		X	X
typografie			
vlakdruk		X	X
zeefdruk		X	X
	2D, SCHILDERKUNST		
acryl		X	X
aquarel		X	X
airbrush		X	X
collage		X	X
dekkend		X	X
fresco		X	X
gouache		X	X
gebrandschilderd glas		X	X
graffiti		X	X
illusionistisch		X	X
mengkleur		X	X
mixed media		X	X
olieverf		X	X

paneel		X	X
pasteus / impasto		X	X
pictogram			X
pigment		X	X
schilderij		X	X
schildertechnieken		X	X
tempera		X	X
toetsmatig		X	X
	3D, BEELDHOUWKUNST / TEXTIEL		
afgietsel		X	X
ambachtelijk		X	X
assembleren / assemblage		X	X
beeldhouwen		X	X
boetseren		X	X
borduren		X	X
brons		X	X
constructie / construeren		X	X
gieten		X	X
gietmal		X	X
gips		X	X
glazuur		X	X
keramiek		X	X
klei		X	X
knopen			
kunstlicht		X	X
kunststof		X	X
machinaal		X	X
mal		X	X
massaproductie		X	X
mixed media		X	X
mode(-accessoires)		X	X
modelleren		X	X
polychromeren		X	X
prototype			X
relief		X	X
sculptuur		X	X

sokkel		X	X
textiele werkvormen		X	X
(wand)tapijt		X	X
weven		X	X
	4D, FILM / FOTOGRAFIE / MULTIMEDIA		
algoritme			X
analoog		X	X
animatie		X	X
camerastandpunt		X	X
close up		X	X
commercial		X	X
computeranimatie		X	X
computergame		X	X
content		X	X
decor		X	X
digitaal		X	X
digitale beeldbewerking		X	X
digitaliseren		X	X
documentaire		X	X
editen		X	X
ensceneren			X
film / filmen		X	X
foto / fotograferen		X	X
fotomontage		X	X
fotonegatief		X	X
fotoserie		X	X
game design		X	X
inzoomen / uitzoomen		X	X
loop		X	X
pixel		X	X
Photo shoppen		X	X
polaroid		X	X
printen / 3d-printen		X	X
projectie		X	X
real time			X

reportage		X	X
scène		X	X
shot			X
videoclip		X	X
Video installatie		X	X
videokunst		X	X
webdesign		X	X

ARCHITECTUUR	Havo	Vwo
aanzicht	X	X
bovenaanzicht	X	X
vooraanzicht	X	X
zijaanzicht	X	X
absis		X
altaar	X	X
amfitheater		X
aquaduct		X
arcade	X	X
architraaf	X	X
atrium		X
basement		X
basiliek	X	X
beton (gewapend)	X	X
Centraal bouw	X	X
cannelure		X
constructie	X	X
crypte		X
decoratie	X	X
dorische orde		X
dwarsbeuk	X	X
dwarsdoorsnede	X	X
dwarsschip	X	X
exterieur	X	X
facade	X	X
fries		X
fronton		X

galerij		X	X
gevel		X	X
gietijzer		X	X
interieur		X	X
ionische orde			X
kapel		X	X
kapiteel		X	X
kathedraal		X	X
koepel		X	X
kolom		X	X
koor		X	X
kooromgang		X	X
korinthische orde			X
kroonlijst		X	X
kruisgewelf		X	X
kruisribgewelf		X	X
lengtedoorsnede		X	X
lichtbeuk		X	X
luchtboog		X	X
maquette		X	X
marmar		X	X
middenschip		X	X
minaret		X	X
mobiel / mobile		X	X
module (modulair)		X	X
monument		X	X
montage / monteren		X	X
moskee		X	X
narthex			X
ornament		X	X
pendentief			X
pijler		X	X
montage / monteren		X	X
pinakel			X
plattegrond		X	X
portaal		X	X

prefab(ricage)		X	X
rib		X	X
rondboog		X	X
roosvenster		X	X
rustica			X
spitsboog		X	X
skeletbouw		X	X
stedenbouw		X	X
steunbeer		X	X
straalkapel		X	X
systeembouw		X	X
timpaan		X	X
tongewelf		X	X
transept			X
travee			X
trionfboog			X
tuinarchitectuur		X	X
viering			X
vliesgevel		X	X
westwerk			X
zijbeuk		X	X
zijschip		X	X
zuil		X	X

KUNSTHISTORISCHE BEGRIPPEN	Havo	Vwo
allegorie / allegorisch		X
anatomie	X	X
annunciatie		X
apocalyps		X
attribuut	X	X
aureool	X	X
authenticiteit		X
autonoom		X
buste / borstbeeld	X	X
cartoon	X	X
concept	X	X
connotatie		X
contrapost	X	X
design	X	X
discipline	X	X
en plein air	X	X
environment	X	X
esthetica		X
expressie / uitdrukking	X	X
figuurstuk	X	X
genre(stuk)	X	X
graphic novel	X	X
happening	X	X
historiestuk	X	X
icoon / iconisch	X	X
iconografisch		X
iconologisch		X
illustratie	X	X
industriële vormgeving	X	X
installatie	X	X
karikatuur	X	X
kinetische kunst	X	X
kitsch	X	X
kostuum	X	X
manifest	X	X

mecenas / mecenaat		X
miniatuur	X	X
mixed media	X	X
mobiel(e) / mobile	X	X
monument	X	X
monumentale kunst	X	X
moralistisch	X	X
mozaïek	X	X
mythologisch	X	X
narratief		X
objet trouvé	X	X
pastorale		X
performance	X	X
personificatie		X
readymade	X	X
realistisch / naturalistisch	X	X
reliëk	X	X
reliëkhouder	X	X
remake	X	X
replica	X	X
serie / serieproductie	X	X
stilleven	X	X
symbool	X	X
tableau vivant	X	X
trompe l'oeil	X	X
vanitas	X	X
verhalend	X	X
vrijstaand	X	X

Stappenplan praktijk-examen

Hoe deel je deze examendag zo in dat je niet in tijdnood komt? Dit stappenplan geeft je een opzet. Je kunt deze dag 6 uur aan je examenopdracht werken, exclusief de pauze. Wanneer je pauze neemt en hoe lang, bespreek je met de examinatoren. Zij kunnen rekening houden met de pauzetijden die op de locatie gebruikelijk zijn. De pauzetijd die hieronder wordt genoemd mag dus gewijzigd worden.

STAPPENPLAN vmbo, havo, vwo

09.00- 09.15

1. ALLE OPDRACHTEN GOED LEZEN

Lees ook de beoordelingscriteria die bij de opdrachten horen. Bij onduidelijkheden kun je een toelichting vragen.

09.15 -09.45

2. SCHETSEN MAKEN

Bewaar en nummer alle schetsen. Niets weggooien.

09.45 - 10.30

3. KEUZE MAKEN VOOR ÉÉN OPDRACHT

Oriënteer je op deze ene opdracht.

10.30 - 11.00

4. VERDIEPING VAN DE SCHETSFASE

Welke schetsen wil je verder uitwerken?

Deze schetsen kun je gebruiken als inspiratie voor materiaalonderzoek, proefjes of prototypes.

11.00 - 11.30

5. MAAK EEN KEUZE

Kies het materiaal en de middelen; deze keuze gaat de basis vormen voor je eindwerkstuk.

Werkverslag Deel 1 (havo/vwo) invullen.

11.30 – 15.30

6. EINDOPDRACHT UITVOEREN

Na afloop: werkverslag Deel 2 (havo/vwo) of het werkverslag (vmbo) invullen.

PAUZE: 12.30 – 13.00

15.30 - 17.00

7. EINDGESPREK, duur: 15 minuten

Alles inleveren, ook jouw schetsen, materiaalproefjes en prototype(s).

In het gesprek geef je uitleg over je werkwijze en keuzes.

Werkverslag

Voor- en achternaam:

Examen Dienst (ED)-nummer:

Schoolsoort:

Naam van de school of de examenlocatie:

Omcirkel hieronder in welk vak je examen doet:

- tekenen
- handvaardigheid
- textiele werkvormen

WERKVERSLAG HAVO/VWO - DEEL 1

Deel 1 vul je in zodra je met het eindwerkstuk gaat beginnen. Deel 2 vul je in nadat je het eindwerkstuk voltooid hebt.

Wat is het nummer (en de titel) van de gekozen opdracht?

Inhoud:

Beschrijf hier je inhoudelijke uitgangspunt(en) en/of het doel dat je gaat proberen te bereiken. Ga, indien nodig, in op de te bereiken beeldende effecten en/of functie van je werk.

Voorstelling:

Beschrijf hier welke voorstellingsaspecten van belang zijn voor de uitwerking van jouw ideeën. Als je kiest voor een non-figuratieve uitwerking, werk hier dan jouw idee, inhoudelijk uitgangspunt en/of doel verder uit.

Beeldende aspecten:

Beschrijf hier welke beeldende aspecten van belang zijn voor de uitwerking van jouw ideeën. Verantwoord je keuze door in te gaan op de relatie tussen inhoud en vormgeving.

Materialen en technieken:

Geef hier aan welke materialen en technieken je denkt te gaan gebruiken. Verantwoord je keuze door in te gaan op de relatie met de inhoud.

WERKVERSLAG HAVO/VWO - DEEL 2

Invullen nadat je het eindwerkstuk voltooid hebt.

Hoe heb je de opdracht uitgewerkt?

1. Beschrijf in het kort het werkproces: in hoeverre heb je jouw ideeën kunnen verwezenlijken, je doel bereikt?
2. Waarop heb je gelet bij het onderzoek en de uitwerking; welke keuzes heb je hierbij gemaakt en waarom?
3. Eventuele veranderingen in jouw uitgangspunten moet je hier nader verklaren.

Hoeveel tijd heb je ongeveer aan dit werkstuk besteed?

Door aan te geven hoeveel tijd je gewoonlijk besteed aan het maken van beeldend werk, krijgen de examinatoren een indruk van je werkwijze.

Hoeveel uren heb je besteed aan voorbereiding (onderwerp kiezen, schetsjes maken, materiaal uitkiezen en verzamelen)?

Hoeveel tijd heb je besteed aan de uitvoering?

Hoeveel uur heb je in totaal aan dit werkstuk besteed?

Handtekening van de kandidaat:

Datum: